

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

dovoluji si Vám předložit druhé číslo čtvrtletníku *Paměť a dějiny*, které je již osobitým a reprezentativním výstupem Ústavu pro studium totalitních režimů (i když bylo připraveno za úzké spolupráce s ministerstvem vnitra). Bohužel jsme ho dokončovali v nelehkém čase, kdy jsme ještě před završením komplikovaného procesu vzniku Ústavu i Archivu bezpečnostních složek ztratili cenného člověka – místopředsedu Rady Ústavu Ing. Ivana Dejmalu. V tomto čísle přinášíme jeho stručný nekrolog – v následujícím pak hodláme publikovat o této výjimečné osobnosti obsáhlejší text, založený na dosud nepublikovaných pramenech. V samotném závěru práce na časopisu nás zastihla další smutná zpráva – ve věku nedožitých osmdesáti pěti let zemřel 12. února historik Bořivoj Čelovský. Též jemu věnujeme v následujícím čísle krátkou vzpomínku.

Chtěl bych také poděkovat čtenářům za příznivé přijetí prvního čísla našeho čtvrtletníku. Musím vyjádřit potěšení nad zájmem, který tento časopis vyvolal a též nad reakcemi, jež od vás dostáváme – některé z nich přinášíme v rubrice *Z redakční pošty*. Zvláště po-

vzbuzující je skutečnost, že časopis pozitivně přijali i někteří lidé z akademického prostředí, kteří ještě nedávno vznik naší instituce zpochybňovali.

Toto číslo bude díky podpoře ministerstva vnitra ještě distribuováno zdarma. Následující číslo, které chceme věnovat událostem tzv. pražského jara 1968, již bude zpoplatněno. Pro zájemce o náš časopis připravujeme zvýhodněné předplatné – o jeho podmínkách Vás budeme informovat jednak poštou, jednak na internetových stránkách Ústavu.

K 1. únoru 2008 – datu definitivního naplnění zákona č. 181/2007 Sb., kterým byl zřízen jak Ústav pro studium totalitních režimů, tak i Archiv bezpečnostních složek – přešel na obě instituce personál až dosud zaměstnaný u ministerstva vnitra, ministerstva obrany a Úřadu pro zahraniční styky a informace, ale také – a možná zejména – byly převzaty potřebné kompetence a povinnosti. Od prvního dne působí Ústav v intencích § 4 zákona a Archiv převzal zodpovědnost za nakládání s archiváliemi a dokumenty bezpečnostních složek, které byly až dosud spravovány Odborem archiv bezpečnostních složek ministerstva vnitra, Úřadem pro zahraniční styky a informace, ministerstvem obrany, včetně Vojenského zpravodajství, a Vězeňskou službou ministerstva spravedlnosti.

Ústav i Archiv nastoupily svou vlastní cestu, cestu pokorné, leč zodpovědné a poctivé práce. V době zvýšeného zájmu o naše nedávné dějiny, v době nastolování řady závažných otázek a hledání neméně závažných odpovědí. Věřím, že obě naše instituce velmi rychle prokáží svoji potřebnost, obhájí svoji existenci i na mezinárodním poli, profesionálním způsobem předloží laické i odborné veřejnosti nová fakta o dvou největších totalitních režimech 20. století a zároveň zvýší povědomí společ-

nosti o naší minulosti na potřebnou úroveň.

Jedním z úvodních projektů, směřujících k naplnění výše zmíněných cílů, je i časopis *Paměť a dějiny* v podobě, kterou právě držíte v ruce. Z pochopitelných důvodů se vybrané články věnují tragickým událostem února 1948 i dalším souvislostem komunistického převzetí moci. Pozornost jsme věnovali například organizačnímu vývoji komunismu podlehlých bezpečnostních složek na konci čtyřicátých let minulého století, některým jejich akcím, přehledu událostí z pohledu špiček mocenského orgánu, dopadu poúnorové represe na diplomatický sbor či deníkovým záznamům profesora Zdeňka Pešky, zabaveným komunistickou policií.

Mimo naši pozornost nezůstala ani historie pankrácké „sekyrární“, analýza propagandistické mašinérie, stručný průvodce „třídní justicí“, studentská demonstrace z října 1967, dezinformační kampaň československých a sovětských bezpečnostních složek z přelomu šedesátých a sedmdesátých let ani jedna z posledních akcí státněbezpečnostního sledování proti bývalým nejvyšším nomenklaturním představitelům komunistického režimu. Podrobněji také představujeme úkoly Ústavu pro studium totalitních režimů. Přílohou časopisu je opět CD – tentokrát se záznamem rozhlasového pořadu o plukovníku Luboši Hruškovi, jehož životní osudy jsou připomenuty v rubrice *Příběhy 20. století*.

Formou veřejného příslibu v závěru uvádím, že k našemu čtvrtletníku se v brzké době přiřadí i další odborné výstupy Ústavu i Archivu. Ústředním médiem se stane nová webová stránka (www.ustrcr.cz), kterou spustíme dříve, než bude toto číslo vytištěno a distribuováno.

Pavel Žáček
ředitel

Ústavu pro studium
totalitních režimů